

صافی، احمدی، ۱۳۱۶ -

تمرین معلمی، کارورزی مدیریت و مشاوره در مدارس و سازمان‌ها / نویسنده احمد صافی. - تهران: رشد، ۱۳۸۴.

ISBN : 964 - 7537 - 80 - 8

۱۹۲ ص: جدول.

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه. ص ۱۹۰.

۱. کارآموزی (آموزش و پرورش) - ایران. ۲. کارآموزی (مشاوره) - ایران. الف. عنوان.

۸۴۰۴۸۱۵ م

کتابخانه ملی ایران

۳۷۰/۷

ت ۲ ص ۱۷۳۱ / LB

تمرین معلمی، کارورزی مدیریت و مشاوره

در مدارس و سازمان‌ها

نویسنده:

احمد صافی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۴ - شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

صفحه‌آرا: صبور اشمسانی

لیتوگرافی: گلشید - چاپ و صحافی: آری

مدیر تولید مختار صحرانی

انتشارات رشد

تهران - ۱۳۸۴

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۸۹، تلفن: ۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، شماره ۱۳۶۶، تلفن: ۶۴۹۸۳۸۶ - دوزنگار: ۶۴۹۷۱۸۱

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۹
معرفی نویسنده	۱۰
پیام معلمان و دانشجویان به معلمان، استادان و مشاوران	۱۲
فصل اول: کلیاتی درباره برنامه‌ریزی آموزشی (درسی) و جایگاه کارورزی در آن	۱۳
مفهوم و تعریف برنامه‌ریزی	۱۶
سطح و دامنه برنامه‌ریزی آموزشی	۱۶
انواع برنامه‌ریزی آموزشی	۱۷
مفهوم برنامه‌ریزی درسی و تعاریف آن	۱۷
مبانی و موارد مورد توجه در برنامه‌ریزی درسی	۱۸
مراحل عملی برنامه‌ریزی درسی در دانشگاه‌ها	۱۹
نکات مهم در تدوین برنامه درسی	۱۹
نظام واحدی و دسته‌بندی دروس	۲۰
فصل دوم: سازمان‌های کمک‌کننده به برنامه کارورزی و تمرین معلمی	۲۵
کلیاتی درباره سازمان‌ها	۲۷
انواع و اشکال سازمان‌ها	۲۷
انواع مدارس، مراکز راهنمایی و مشاوره، سازمان‌ها و برنامه کارورزی در آن‌ها	۲۹
مراکز راهنمایی و مشاوره و روان‌درمانی و بخش‌های مشاوره و روان‌شناسی	۳۱
سازمان‌های مرتبط با کارورزی	۳۳
نمودار سازمانی حوزه مرکزی وزارت آموزش و پرورش	۳۴

۳۵	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت (اهداف، وظایف، ساختار).....
۳۸	واحدهای پشتیبانی و اجرایی.....
	نمودار ساختار تشکیلات پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت (وابسته به وزارت آموزش و پرورش).....
۳۹	آموزش و پرورش.....

فصل سوم: اهداف، برنامه‌ها و مراحل اجرای تمرین دبیری (معلمی) (۱ و ۲)

۴۳	در رشته‌های دبیری.....
۴۵	مهارت‌های معلمان در تدریس و تربیت دانش‌آموزان.....
۴۷	تعریف کارورزی (تمرین معلمی یا دبیری).....
۴۸	اهمیت و ضرورت اجرای تمرین معلمی، (کارورزی).....
۴۹	سیر تاریخی و تکوینی تمرین معلمی.....
۵۱	اهداف و برنامه مصوب تمرین معلمی.....
۵۲	سازماندهی برنامه‌های تمرین معلمی، دبیری.....
۵۳	مرحلهٔ برنامه‌ریزی و آماده‌سازی.....
۵۳	دوره‌ها و مراحل اجرایی تمرین معلمی.....
۵۴	مراحل انجام دوره‌های تمرین معلمی و کارورزی.....
۵۴	۱- تشکیل ستاد کارآموزی.....
۵۴	۲- برنامه‌ریزی سالانهٔ تمرین معلمی.....
۵۵	۳- هماهنگی با اداره‌های آموزش و پرورش و انتخاب مدارس.....
۵۷	۴- ارزشیابی دانشجویان ورودی.....
۵۷	۵- آماده‌سازی و توجیه دانشجویان معلمان.....
۵۷	۶- تشکیل کلاس درس ساختگی یا نمایشی.....
۵۸	۷- فعالیت‌های میدانی (کارورزی ۱ و ۲).....
۵۸	تمرین معلمی (۱).....
۶۴	تمرین معلمی (۲): فعالیت‌های میدانی نیم سال دوم.....
۶۵	ارزشیابی کلی درس تمرین معلمی (۱).....
۶۶	ارزشیابی کلی درس تمرین معلمی (۲).....

تمرین دبیری (۱ و ۲)، اهداف، برنامه‌ها و مراحل اجرا.....	۶۶
اهم وظایف معلمان مدارس.....	۶۸
فصل چهارم: اهداف؛ برنامه‌ها و مراحل اجرای کارورزی در رشته مدیریت آموزشی ...	
اهمیت مدیریت آموزشی و جایگاه کارورزی در آن	۸۳
مدت کارورزی	۸۳
اهداف و برنامه کارورزی ۱ در رشته مدیریت آموزشی در سطح مدرسه	۸۴
مراحل اجرای برنامه کارورزی (۱)	۸۷
ارزشیابی از کارورزی ۱	۹۱
اهداف و برنامه کارورزی در سطح سازمان‌ها (کارورزی ۲)	۹۴
ارزشیابی کارورزی ۲	۹۵
فصل پنجم: اهداف، برنامه‌ها و مراحل اجرای کارورزی در رشته راهنمایی و مشاوره ..	
کارورزی	۹۹
زمان کارورزی	۱۰۰
اهداف کارورزی رشته راهنمایی و مشاوره	۱۰۰
برنامه کارورزی در دو نیم سال تحصیلی (در دو سطح کارشناسی و کارشناسی ارشد)	۱۰۰
اهداف و برنامه کارورزی ۲ در سطح مراکز راهنمایی و مشاوره و سازمان‌های گوناگون	۱۰۱
برنامه کارورزی کارشناسی ارشد رشته راهنمایی و مشاوره	۱۰۲
مراحل کارورزی مشاوره در دو نیم سال	۱۰۲
آمادگی یافتن یا فعالیت‌های مقدماتی در دانشگاه	۱۰۳
مرحله فعالیت‌های میدانی (کارورزی ۱)	۱۰۳
مرحله فعالیت‌های میدانی (کارورزی ۲)	۱۰۴
مرحله گزارش‌دهی، بررسی گزارش‌های کارورزان و ارزشیابی از آنان	۱۰۴
گزارش نیم سال دوم کارورزی مشاوره	۱۰۵
ارزشیابی کارورزی ۱ و ۲	۱۰۵
فصل ششم: عوامل انسانی مورد نیاز در برنامه کارورزی و تمرین معلمی،	
مدیریت آموزشی و مشاوره	۱۲۱
عوامل انسانی مؤثر در برنامه تمرین معلمی (دبیری)	۱۲۳

عوامل انسانی مؤثر در کارورزی رشته مدیریت آموزشی	۱۲۳
عوامل انسانی مؤثر در مرکز تربیت معلم در دانشگاه	۱۲۴
عوامل انسانی در مدارس	۱۲۵
عوامل انسانی مؤثر در کارورزی رشته راهنمایی و مشاوره	۱۲۹
عوامل انسانی در سازمان‌های اداری و آموزشی	۱۳۲
فصل هفتم: مشکلات کارورزی و راه‌های کاهش آن	
مشکلات	۱۳۵
بیست و دو راهکار برای کاهش مشکلات برنامه کارورزی	۱۳۷
پیوست‌ها	
شرایط احراز مدیریت مدارس	۱۴۳
الف - شرایط عمومی	۱۴۳
ب - شرایط اختصاصی	۱۴۴
مراکز راهنمایی و مشاوره در استان تهران	۱۴۷
کادر تخصصی مراکز مشاوره	۱۵۵
دستورالعمل تکمیل پرونده مشاوره‌ای	۱۵۷
مشخصات پرونده مشاوره‌ای	۱۵۷
نحوه تکمیل کارت‌های پرونده	۱۵۸
دستورالعمل صندوق ارتباط با مشاور	۱۶۸
دستورالعمل تشکیل بانک اطلاعات تحصیلی شغلی	۱۸۰
دستورالعمل برگزاری هفته معرفی مشاغل	۱۸۴
منابع	۱۹۱

پیش‌گفتار

مطالب این کتاب در راستای برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، و شورای هماهنگی برنامه‌های تربیت معلم وزارت آموزش و پرورش در رشته‌های تمرین معلمی، مدیریت آموزشی و راهنمایی و مشاوره است.

در این کتاب علاوه بر معرفی فرایند برنامه‌ریزی و اجرای کارورزی ۱ و ۲، وظایف عوامل انسانی مؤثر در این برنامه در دانشگاه‌ها، مدارس، مراکز راهنمایی و مشاوره، و دیگر سازمان‌های مربوط، و مشکلات عمده این برنامه همراه با ۲۰ راه حل آمده است. در پایان کتاب بعضی از فرم‌ها، پرسشنامه‌ها، آیین نامه‌ها و وظایف عوامل انسانی مؤثر در برنامه برای استفاده دانشجویان آمده است.

نویسنده، در نگارش کتاب حاضر، از کتاب‌های راهنمای تمرین معلمی، نوشته مشفق آرانی، و تربیت معلم و کارورزی، نوشته علی رئوف، و در بخش تمرین معلمی از نوشته‌های سید کاظم نایینی و مفاد تقویم اجرایی فعالیت‌های راهنمایی و مشاوره اداره کل بهداشت و مشاوره مدارس وقت و کارورزی دانشجویانش استفاده کرده است.

نویسنده بر خود لازم می‌داند مراتب امتنان خود را از مسئولان انتشارات رشد، آقایان دکتر محمود گلزاری و مختار صحرایی که همکاری لازم را در جهت انتشار این کتاب مبذول داشتند، اعلام دارد.

امید می‌رود مباحث این کتاب برای دانشجویان رشته‌های یاد شده، استادان راهنما و دست‌اندرکاران این برنامه سودمند باشد و آنان با پیشنهادها و رهنمودهای ارزنده خود، نویسنده را در اصلاح و تکمیل آن در چاپ‌های بعدی، یاری دهند.

ما بدان مقصد عالی نتوانیم رسید هم مگر پیش نهد لطف شما گامی چند

معرفی نویسنده

نویسنده کتاب حاضر در سال ۱۳۳۴ در دانشسرای مقدماتی شهرستان گلپایگان درس تمرین معلمی را آموخت و در سال ۱۳۴۴ در رشته آموزش ابتدایی، در دانشسرای عالی تهران، درس کارورزی را گذراند. او در سال ۱۳۴۷ در دانشگاه تربیت معلم، کارورزی راهنمایی و مشاوره را در سطح کارشناسی ارشد زیر نظر پروفسور «دوبورگ»، استاد دانشگاه و کارشناس یونسکو در مدارس و دفتر برنامه ریزی راهنمایی تحصیلی وقت، آموخت. او از ۱۳۴۸ تا ۱۳۸۳ استاد راهنمای برنامه ریزی و نظارت بر کارورزی بسیاری از دانشجویان رشته های مدیریت آموزشی، راهنمایی و مشاوره، و تمرین دبیری در دانشگاه های تربیت معلم، الزهراء، شهید بهشتی، و دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن بوده است. هم اکنون نیز در حال گذراندن دوره کارورزی و تکمیل پایان نامه دوره دکتری روان شناسی مشاوره است. او به سبب نبودن کتابی جامع که در حد ممکن راهنمای انجام کارورزی در رشته های یاد شده برای دانشجویان و استادان راهنما باشد، درصدد برآمد که به نگارش کتابی در این زمینه بپردازد. گرچه، زمینه های آن را در کتاب های سازمان و قوانین آموزش و پرورش، سازمان و اداره امور مدارس، سیمای معلم، اصول و فنون راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، و سازماندهی و اداره راهنمایی و مشاوره فراهم کرده بود.

پیام معلمان و دانشجویان به معلمان، استادان و مشاوران

ای معلم خویم، ای مشاور ارزشمندم و ای استاد محبوبم:

- اگر خشن باشی
- اگر تندخو باشی
- اگر پرخاشگر باشی
- اگر مرا درک نکنی
- اگر به من توجه نکنی
- اگر با دنیای من آشنا نباشی
- اگر بین من و دیگران تبعیض قائل شوی
- اگر به آنچه می‌گویم عمل نکنی
- اگر برای ما نمونه نباشی
- اگر عالم نباشی و در تربیت و تدریس و مشاوره مهارت لازم را نداشته باشی
- اگر صلاحیت‌های عمومی و تخصصی نداشته باشی

ای معلم خویم، استاد محبوبم:

بسیار دوستت دارم و تکریمت می‌کنم زیرا:

- توبه من می‌آموزی، چگونه خوب بودن را
 - توبه من می‌آموزی، چگونه یاد گرفتن و مطالعه کردن را
 - توبه من می‌آموزی، چگونه سخن گفتن را
 - توبه من می‌آموزی، مشاهده کردن و خوب گوش دادن را
 - توبه من می‌آموزی، چگونه ورزش کردن و سالم بودن را
 - توبه من می‌آموزی، به خود ارزش دادن و اعتماد به نفس داشتن را
 - توبه من می‌آموزی، آداب معاشرت کردن و ارتباط مناسب برقرار کردن را
 - توبه من می‌آموزی، خادم مردم بودن را
 - توبه من می‌آموزی، کارکردن و به کار عشق ورزیدن را
 - توبه من می‌آموزی، شاد بودن و شاد زیستن را
 - توبه من می‌آموزی، سازگار بودن و احترام گذاشتن را
 - توبه من می‌آموزی، متعادل بودن را
 - توبه من می‌آموزی، پرحوصله و مدبر و آرام بودن را
 - توبه من می‌آموزی، تحقیق کردن و با اصول پژوهش آشنا شدن را
 - توبه من می‌آموزی، با تقوی بودن را
 - توبه من می‌آموزی، برنامه‌ریزی کردن و با برنامه زیستن را
 - توبه من می‌آموزی، پرامید بودن و روحیه خوب داشتن را
 - توبه من می‌آموزی، خوشبخت شدن را
 - توبه من می‌آموزی، عبادت کردن و با خداوند راز و نیاز کردن را
- دوستت دارم که تو شایسته دوست داشتنی

- اگر تو از فنون و روش‌های شناخت معلمان به خوبی آگاه نباشی،
- اگر برای تعلیم و تربیت و رشد همه جانبه ما صادقانه و مخلصانه نکوشی،
- اگر از هنر و علم و تجربه و ایمان و عشق به کار خود بهره‌مند نشده باشی،
- چگونه می‌توانم استعدادهای خدادادی خود را شکوفا سازم.
- چگونه می‌توانم در تحصیل و انتخاب رشته و کار و کاریابی موفق شوم.
- چگونه می‌توانم به عدالت پایبند باشم و عادلانه رفتار کنم.
- چگونه می‌توانم با خالق هستی پیوندی استوار و مخلصانه و ارتباطی عارفانه و عاشقانه داشته باشم.
- چگونه می‌توانم به دیگران محبت کنم و خادم آنان باشم و مشکلاتشان را رفع کنم.
- چگونه می‌توانم میانه‌رو باشم و برای دیگران الگوی مناسبی باشم.
- چگونه می‌توانم اعتماد به نفس داشته باشم و احساس ارزشمندی کنم و آینده‌ای شاد داشته باشم و خوشبخت و نیکنام باشم.